

נה:

עין משפט‏ **נר מצוה**

כב א מיי פֿיר' מהלכות אסורי ביאה הלי'ת:
כג ב מיי פֿיר' מהלכות אשות הלי'א טוש'ע
כד ג מיי פֿיר' מהלכות יבוס הלי'ן טוש'ע
כה ד מיי פֿיר' מהלכות אה'ע סימן לו סעיף א:
כו ה מיי פֿיר' מהלכות אשות הלי'א טוש'ע
כז ו מיי פֿיר' מהלכות אה'ע סימן קסז סעיף ד:
כח ז מיי פֿיר' מהלכות אסורי ביאה הלי'ב:
כט ח מיי פֿיר' מהלכות משכב ומנוש הלי'ג:
כס ט מיי פֿיר' מהלכות אסורי ביאה הלי'ד:
כא י מיי פֿיר' מהלכות תרומות הלכה ג:
כב יא [מיי פֿיר' מהל' אסורי ביאה הלי' ו טוש'ע אה'ע סי' ו סעי' טן]:
כב ח מיי פֿיר' מהלכות אסורי ביאה הלי'ג:
כב ט מיי פֿיר' מהל' יבוס הלי'ן [ופֿיר' הלי' יח] סגמ עשין נז טור שו"ע אה'ע סימן קסז סעיף א:
ע ב מיי פֿיר' מהלכות משכב ומנוש הלי'ג:
עא ו מיי פֿיר' מהלכות תרומות הלכה א והלכה יא:
עב ז מיי פֿיר' מהלכות אסורי מנוש הלי'ג:
עג ז מיי פֿיר' מהלכות אסורי ביאה הלי'ן:
עד ט מיי שם הלי'ג [טוש'ע אה'ע סי' ו סעי' טן]:
עה ע מיי פֿיר' מהלכות עשרים הלי'ן סגמ לאין טז:

רבינו חננאל

תורה בהמה הנהנית מן העבירה תיחרג. והרי אלוותו כר. כדבעי רבי חמנאנא ישראל שבא על הבהמה בשוגג מהו הכא קלון איכא תקלה ליכא דהא שוגג הוה ופשטי רב יוסף מהא דתנן בנדה פ"ה בת ג' שנשי ויום אחד אם בא עליה אחד מכל העריות ואפילו בהמה והא הכא דקלקל איכא קלקל של נדה (מאורשה). תקלה ליכא דהא והיא פטורה תנן וקתני מומתין על ידה. ודחינן כיון דמודיה היא בת הריגה היא. ורחמנא חס עליה משום דהיא קטנה כ"י ופשט רבא מהא בן ט' שנים ויום אחד הכא על יבמתו קנאה כ"י עד ופוסל בהמה מעל יבני המזבח ונסקלת על ידו והא הכא קלון איכא תקלה ליכא דפטור תנן וקתני נסקלת על ידו. ודחינן הכא נמי כיון דמודי הוא תקלה נמי איכא כ"י ואחינן למיפשטא ממתינותין. ודייקנן מדרקתני במתניתין אלא שבאת תקלה לאדם על ידה כ"י מאי לאו (מדרישא) (מדסיפא) תקלה וקלון (סיפא) [ורישא] קלון בלא תקלה היכי דמי ישראל הבא על הבהמה בשוגג וקתני נהרגת ודחינן לא סיפא תקלה וקלון ורישא תקלה בלא קלון. היכי דמי עכ"ם שבא על הבהמה דתקלה איכא קלון ליכא: **ירושלמי** איש אשר ישכב [והנתיב את דודתו גר'] א"ל לצורך יצא לידון בעריו דמר ר' יוחנן בכל אחר דכתיב ערירים יהיו הורים בלא וולד. ערירם ימותו קוברין בניהם: **המגדף** אינו

והיביבין עליה משום א"א. פ"ה אם קיבל אציה קדושין וקשה מסיפא שמעיי' לה דתני בא עליה אחד מכל עריות **דדייקנן** מינה אפילו בהמה ועוד כפ"ק דקידושין (דף י. וסז) דבעו למיפשט דביאה אירוסין עושה ולא נשואין עושה מדקתני מתקדשת בביאה ובתר הכי קתני נשאת וממאי דילמא נשאת אקדושי כסף קאי כמו וחיביזים עליה משום א"א וי"ל דכולה אקידושי ביאה דרישא קאי ומשום בא עליה יבם קנאה אפטרסיכא ליה דלא תימא קנאה מדרבנן כמו בן תשע דסיפא דלא קני מדאורי'י אלא כמאמר בעלמא כדאיתא בשליה האשה רבה (ביבמות דף יז.) ומיהו קשה דלקמן כפ' בן סוור (דף סט.) דייק מהכא דהולכין דדיני נפשות אחר הרוב מדקתני וחיביזין עליה משום א"א ואמאי דילמא איילוניתי היא ואדעתא דככי לא קדיש הא אפילו הראשון אדעתא דהכי קדיש ה"מ למיפדך אמאי חייביזן דאיילוניתי לאו בת יבוס היא ומיבוס לא פריך דהזיל דאדעתא דהכי לא מייבס וי"ל דנקט אדעתא דהכי לא קדיש משום דפריך עלה גס מסיפא דבא עליה אחד מכל עריות ומאן דמשני וחיביזין עליה בקרבנן לא אסיק אדעתיה מסיפא ובתר הכי פריך ומשני דקבליה עליוה מכל מקום ההוא דא"א כדשינין חייביזין עליה בקרבנן א"י דקבל עליה היבס ולא ראשון דאם תמלא איילוניתי מתקדש לו מי"מ בביאתו וריב"א פירש דנקט דחיביזים עליה משום אשת איש וה"ה לכל עריות כדי לאשמועינן מחמת סיפא אפילו בהמה דמסיפא גרידא לא הוה שמעינן בהמה דהוה אמרינן גבי בהמה לא חשיב ביאתו ביאה מדע דגבי בן ט' דקתני ואם בא על אחת מכל עריות אפ"ה קתני בהמה ביהדיא ופוסל את הבהמה ונסקלת על ידו וניחא לפירושו דלא קתני גבי קטנה ופוסלת את הבהמה ונסקלת על ידה':
נשאת א"א.ן. כל פחותה מצת ג' לא אכלה אע"י דליכא למיחש לדעולא ולא לסמפון דהא נישאת כיון דלאו בת ביאה היא חזרת לבית אציה ולא בדיק לה ועוד דכיון דנשאת אמתקדשת בביאה קאי כדאמר כפ"ק דקידושין (דף י.) אם כן פחות מצת ג' דקידושי ביאה דידה לאו קדושי נשואין נמי לא מהני:
ואיני מאכיל. פי' בקונט' אם היה כהן וצא עליה לשם קידושין

אינו מאכיל וקשה דאין זה תלוי בביאה אלא משום דקידושי קטן לאו קידושין יש לפרש דאינו מאכיל ביצמתו קאלמר אע"פ שזוקקה ועומדת:
ואיני נותן גט עד שיגדיל. בהגדיל לחוד לא סגי ליה בגט דביאת בן ט' כמאמר שויה רבנן ואריכה גט למאמרו וחלישה לזיקתו אלא לכשיגדיל יבעול ויתן גט הכי מפרש כפ' יוצא דופן (מד דף מה.):
אניח

דאע"ג דקינן כספו הוא אמרו רבנן [וכמוצו טז:] אין האשה אוכלת בתרומה עד שמכנס לחופה: **בא עליה אחד מן הפסולין**. כגון עובד כוכבים או חלל או נתין וממזר פסלה מן התרומה דהא ביאתה ביאה וביבמות (דף סח.) ובקדושין צפרק בתרא (דף סט.):
ילפי לה מהאי קרא ובת כהן כי תהיה לחיט זר וגו' (ויקרא כב) כיון שנבעלה לפסול לה פסלה עולמית מהתם יליף לה שפיר ולווייה וישראלית מרבו ו' מרביא דבת ובת:
מומטין ע"י. אם מחייבי מיתות הן דהא ביאתה ביאה: **והיא פטורה**. דלאו בת עונשין היא: **סקלה ליכא**. דלאו בת עונשין היא והרי היא בכלל שוגג: **קנאה**. ליורשה ושלא תפטר עוד בחליהא אלא בגט: **ואינו נוסן גט עד שיגדיל** שהרי ע"י קדושי אחיו גדול נאסרה וגירושין של זה אינן חשובין להפסיק קדושי אחיו דקטן הוא ואינו בן דעת: **ומעמא כנדה**. כבועל נדה ולא כנוגע: **לטמא משכב**. שלו התחמון כעליונו של זה אצל חשובין מזן ט' אינו אלא כנוגע בנדה לטומאת ערב: **ופוסל**. את האשה בביאתה מן התרומה אם הוא א' מן הפסולין: **ואינו מאכיל**. אם הוא כהן וצא עליה לשם קדושין אינו מאכילה בתרומה דקטן אע"י דביאתו ביאה אין קניינו קיין ולא קרינא ביה קינן כספו [שס:] **ופוסל אם בהמה מעל המוצה**. משום נרבע כגון על פי עד אחד או ע"פ הבעלים שאינה נסקלת ואינה נאסרת להדיטו: **ונסקלת על ידו**. אם יש עדים דאין שור ובהמה נסקלין אלא ע"י עדים וסנהדרין כדאמר כפ"ק (דף צג.) כמיתת בעל כך מיתת השור: **מאי לאו מרדיפא סקלה וקלון**. דהא קתני [נד.] יאמרו זו היא היינו קלון וקתני שנסקל היינו תקלה משנה יתירא דרישא לאתווי קלון בלא תקלת אדם ומאי תקלה דקתני בה תקלת קלון דאילו לאתווי תקלת עזירה בלא קלון בהכי לא מצינ לאוקומא דבישראל תקלת עזירה בבהמה בלא קלון לא משכחת לן וקא סלקא דעתך דכולה בישראל קא מיירי: **במתני'** **עד שיפרש את השם**. שזכור את השם אצל אם לא הואיא שם מפיו אלא שמע שם יוצא מפיו אחר וזכרו פטור:

עשה חללה ופסלה (לקמן טט.). ואם בא עליה אחד מכל העריות כו'. כגון אציה או חמיה (נדה מד.). והיא פטורה. מפני שהיא קטנה ולאו בת עונשין (שם וקדושין שם ולקמן טט.). **בן תשע כו'** קנאה. וזה בנכחי אחי, ואע"י שאין קנין לקטן הרי קטייה לו ועומדת (נדה סח.). ואינו נותן גט עד שיגדיל. אם בא לגרשה. דקידושי אחיו קידושין גמורין וגירושין של זה אינם גירושין גמורין דאינו בן דעת (שם). ובמטמא כנדה. אם בא עליה, דיכאחו ביאה לכל דבר (שם). פוסל. כגון בן ט' שנים כותי או ממזר שבא על הכהנת פסלה מתרומת אציה, אצל בנן ט' ישראל שבא על בת כהן ליכא למימר דיוקל מן התרומה, דאי משום ביאת זמא לא פסלה ועת דכשר מן התרומה, ואי משום קידושין למהיו בת כהן בישראל לאו קדושין נינהו, דקטן דקדיש אין קדושי קדושין (שם). ואינו מאכיל. כגון יבם בן ט' כהן הבא על יבמתו אע"י דקני לא אכלה בתרומה (שם). ופוסל את הבהמה. אם רבעה ע"פ עד אחד או ע"פ הבעלים, אצל סקילה לא דמודיה כנקם פטור (שם).

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

ה"ג לא סיפא סקלה וקלון ורישא הא קמ"ל וכו': **סיפא**. ודאי תרייהו איכא ואימא לך דכולה מתני' בישראל קא מיירי ואשמועינן רישא דאע"י דליכא אלא חדא קלון בלא תקלה כגון ישראל שוגג כסבור מותר דאיכא קלון שגינה עצמו בדבר מגונה ותקלה ליכא ומאי תקלה דקתני שצאת לאדם מקלה ע"י תקלת קלון קאלמר וניחא לאוקומה הכי ולא תוקמא רישא בעובד כוכבים וסיפא בישראל: **בם שלש שנים ויום אחד**. קים להו לרבנן דשזב אין צבוליה חוזרין ומלאו היא ראויה לביתה: **מסקדשם בביאה**. ע"י אציה אם מסרה אציה לאחר לבא עליה לשום קדושין דהאב זכאי בצתו (בקדושים') דכתיב (דברים כב) את בתי נחמי לאיש הזה אצל היא ענמה ואמה ואחיה כשהיא יתומה אין זה קדושי תורה אלא רבנן הוא דתקון ולא ה'צרכיה גט אלא מילאין בעלמא: **ולא בא עליה יבם קנאה**. וילכא ידי יבוס ומתגרשת הימנו בגט ומקבלו אציה ואינה צריכה חליה דהא בביאת יבם תלה רחמנא דכיון שלקחה נעשית כאשמו לכל דבר שמגרשה בגט וזה הרי בא [עליהן]. אצל פחות משלש שנים אינה ביאה ואינה נקנית לו ואם בא לגרשה בגט אינו יכול אלא יתמין עד שמהא בת שלש שנים ויום אחד ויצעול או עד שתיצא ב' שערות ותחלוץ: **וחייביזין עליה**. אם קבל אציה קידושין וצא עליה אחר חייב עליה משום אשת איש דיביאה היא. אצל פחות מצת שלש נמי דקדושי כסף שלה קדושין הן לחייב עליה לאחר שלש אצל הבא עליה בתוך שלש לא נתחייב אע"פ שהיא אשת איש. דלאו ביאה היא: **ומעמאה אם כבועל** בנדויה דקיי"ל (נדה דף לב.) מרביא לרבות דיו"י ואשה כי תהיה זבה' לרבות מיעוקת בת יוס א' שמעמאה בנדתה ומיהו כי מעמא' כנדה צמגע ובמזמרס הוא דמעמאה טהרות ואדם וכלים כשאר נדה אצל בא עליה בתוך שלש אינה מעמאחו טומאת שבעה כבועל נדה דכתיב ציה (ויקרא טו) ותהי נדתה עליו אלא הרי הוא כנוגע בעלמא לטומאת ערב משום דלאו ביאה היא אצל בת שלש מעמאחו כדין כבועל נדה: **לטמא משכב הסחמון כעליון**. שהכועל נדה מטמא משכב הסחמון משום משכב אפי' לא נגע בו כעליון של זה הכי מפורש במסכת נדה צפרק צנות כותים (דף נב:) שאין משכבו של כבועל נדה חמור כמשכב נדה וכמשכב

זב שנעשים אב הטומאה לטמא אדם וכלים דכתיב צבוי' וכל אשר יגע במשכבה אלא הרי הוא כעליונו של זב צגד שנישא על גבי הוצ שזינו אלא ראשון לטומאה ואינו מטמא אדם וכלים אלא אוכלין(א) ומקראי ילפינן לה התם: **נשאת לכהן**. ע"י קדושי אציה: **אוכלת בתרומה**. אצל פחות מצת שלש אע"פ שקידושיה קידושין על ידי אציה הואיל אין ביאתה ביאה אין חופתה חופה והואיל לה כלארסה לחופה, וזו אם נכנסה לחופה אוכלת, אצל פחותה מכן אפילו נכנסה לחופה אינה אוכלת, אע"י דגדולה כיון שנכנסה לחופה אע"פ שלא נבעלה אוכלת, אלאה לאו בביאה תליא מילתא אלא בחופה, מיהו ראויה לביאה בענין וכל שאין לה ביאה אין לה חופה (שם). בא עליה אחד מן הפסולין. כגון חלל נתין וממזר או אלמנה לבסוף גדול (ביבמות טז.). פסלה. מתרומת בית אציה אם היא בת כהן כמתניא מנין לכהנת ליה וישראלית שבא עליה כ"י מ"ל כי מהיה לאיש זר כיון שנבעלה לפסול לה פסלה (נדה מד.):

בכל
בן תשע כו' קנאה. וזה בנכחי אחי, ואע"י שאין קנין לקטן הרי קטייה לו ועומדת (נדה סח.). ואינו נותן גט עד שיגדיל. אם בא לגרשה. דקידושי אחיו קידושין גמורין וגירושין של זה אינם גירושין גמורין דאינו בן דעת (שם). ובמטמא כנדה. אם בא עליה, דיכאחו ביאה לכל דבר (שם). פוסל. כגון בן ט' שנים כותי או ממזר שבא על הכהנת פסלה מתרומת אציה, אצל בנן ט' ישראל שבא על בת כהן ליכא למימר דיוקל מן התרומה, דאי משום ביאת זמא לא פסלה ועת דכשר מן התרומה, ואי משום קידושין למהיו בת כהן בישראל לאו קדושין נינהו, דקטן דקדיש אין קדושי קדושין (שם). ואינו מאכיל. כגון יבם בן ט' כהן הבא על יבמתו אע"י דקני לא אכלה בתרומה (שם). ופוסל את הבהמה. אם רבעה ע"פ עד אחד או ע"פ הבעלים, אצל סקילה לא דמודיה כנקם פטור (שם).

מסורת הש"ם

(א) ביבמות טז: לקמן סט. קדושין י: נדה מד: (ב) כ"ב קט. נדה מה: (א) עילי נד:, (ד) [כמוצות מו:], (ס) [ויקרא טו:], (ו) [שם ביבמות סט:], (ז) [ויצ"ע מוס' ביבמות טז: וקדושין י:]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לטמא וכו' אוכלין ומשקין ומקראי ילפינן:

מוסף רש"י

בת שלש שנים ויום אחד. ביאתה ביאה לכל דבר (נדה מד.). אצל פחות מכהן כותאן אצבע צעין ואינה ביאה (קדושין י.). מהקדשת בבירה. מדעת האב (שם) אם מסרה אציה לאחר לבא עליה לשם קדושין. אצל לא מדעת עצמה, דאין מעשה קטנה כלום (לקמן טט.). ואם בא עליה יבם קנאה. וזהה בנכחי אחיו ליורשה ולטמא לה (נדה מד:) ואם רצה להוציאה מציאה בגט וקדושין י.). והחייבים עליה משום אשת איש. אם קיבל בה אציה קדושין מזה וצא אחר עליה נהרג, דיביאתה ביאה (נדה מד:) וכענין קדושין שם ולקמן (במטמאה אה ברעלה. כשהיא נדה שבעת ימים דכתיב (ויקרא טו) ותהי נדתה עליו (קדושין י.) אצל פחות מכן אע"י שמעמאה צמגע ואינה מטמאה את כבועלה משום כבועל נדה לטומאת ו' אלא משום טבע ולטומאת ערב (נדה מד:). לטמא משכב החותין כעליון. סחמון של כבועל נדה כעליונו של זב (שם) שמעמא אוכלין ומשקין ואין מטמא אדם וכלים כסחמון של נדה עצמה שהוא קרוי מדרס ואב הטומאה (ביבמות טז:) שטושה כבועלה משכב ומנוש אפילו עשר מצות, אצל לא להיות אב הטומאה לטמא אדם וכלים כמסככה של נדה עצמה, אלא לטמא אוכלין ומשקין כעליונו של זב (קדושין י:) אצל פחותה מצת שלש, הבא עליה בנדויה אציה כבועל נדה אלא כנוגע בנדה ואין משכבו מטמא אפילו אוכלין ומשקין אפילו נגע בו, דעונג בנדה אינו אלא ראשון לטומאה ואינו מטמא אפילו נגע, וכל שכן דאנו מטמא משכב בלא דאנו מטמא משכב בלא נגיעה (לקמן טט.). ביטת לבדו. על ידי קדושי אציה ואמרו רבנן אין האשה אוכלת בתרומה עד שמכנס לחופה, וזו אם נכנסה לחופה אוכלת, אצל פחותה מכן אפילו נכנסה לחופה אינה אוכלת, אע"י דגדולה כיון שנכנסה לחופה אע"פ שלא נבעלה אוכלת, אלאה לאו בביאה תליא מילתא אלא בחופה, מיהו ראויה לביאה בענין וכל שאין לה ביאה אין לה חופה (שם). בא עליה אחד מן הפסולין. כגון חלל נתין וממזר או אלמנה לבסוף גדול (ביבמות טז.). פסלה. מתרומת בית אציה אם היא בת כהן כמתניא מנין לכהנת ליה וישראלית שבא עליה כ"י מ"ל כי מהיה לאיש זר כיון שנבעלה לפסול לה פסלה (נדה מד.):

מסורת הש"ס

16) ממות כב, 3) [מתורה 7,1: א] [מגינה יא:1, 4] [תוספתא ע"ז פ"ט], 5) [למען ע"צ,1] 6) שנוטות 1,7) [זכרות לא: קידושין 1: ו"ט], 8) [תוספתא ע"ז פ"ט לקמן עד: 1,9] [למען 1,10] [ע"צ,3,2] [בראשית 3,1: כס"א, וגוים, 3,1:]

תורה אור השלם

- ונקב שם ין מות יומת רגום ירגמו בו כל העדה כגר בארצו בנקבו שם יומת: ויקרא כד טו 2. מה אקב לא קבה אל ומה אָעם לא אָעם ין: במדבר כב ח 3. אֲלֹהִים לֹא תִקְלַל וְקִשִּׁיף בְּעֶמְקָךָ לֹא תִתָּר: שמות כב כז 4. וַיִּקַּח יְהוֹדָנָע הַכֹּהֵן אֶרֶון אֶחָד וַיִּקֶּב חֹר בְּדָלְתוֹ וַיִּתֵּן אֹתוֹ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ מִיָּמִין בְּבֹאֵי אִישׁ בֵּית יְיָ וַתִּהְיֶה שְׁמֵהּ הַכֹּהֲנִים שְׁמֵרִי הִסֵּף אֶת כָּל הַכֹּהֵן הַמְּדוּבָּא בֵּית מַלְכִּים בִּי כִי 5. וַתִּקְרָצֶה אֶת מִזְבְּחָם וַיִּשְׁבֲּרֶתֶם אֶת מִצְבְּתָם וַאֲשֵׁרִיהֶם תִּשְׁרֹפֶן בְּאֵשׁ וּפְסִילֵי אֲלֹהֵיהֶם תִּגְדַּעֲן וַאֲבֹדָתָם אֶת שְׁמָם מִן הַמִּקְדָּשׁ הַזֶּה: לֹא תַעֲשֶׂוּן כֵּן לִי אֲלֹהִיכֶם:

- בדברים יב ג-ד 6. וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כָּל הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְּשֻׁמוֹתַי: במדבר א יז 7. אַתָּה יְיָ אֱלֹהֶיךָ תִּקְרָא אֹתוֹ תַעֲבֹד וּבְרִישֵׁי תִשְׁבַּע: ודברים יג י 8. וַיִּקַּב בֵּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הָשֵׁם וַיִּקְלַל וַיְבִיאוּ אֹתוֹ אֶל מֹשֶׁה וְשָׁם אָמַר תִּגְדַּעֲן בַּת דְּבָרִי לְמִטַּח דָּן: ויקרא כד יא 9. הוֹצֵא אֶת הַמִּקְלָל אֶל מִחוּץ לַמִּחָנֶה וְקַמְּבוּ כָל הַשְּׂמָעִים אֶת יְדֵיהֶם עַל רִאשׁוֹ וַיִּגְמְזוּ אֹתוֹ כָּל הָעֵדָה: ויקרא כד יד 10. וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְּבֹר לְאַמֵּר אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלַל אֱלֹהֵיו וְקָשָׁא תִּקְשָׁא: ויקרא כד טו 11. וְרוּצוּ יְיָ אֲלֹהִים עַל הָאָדָם לְאַמֵּר מִכָּל עֵץ הָעֵץ אָבֹל תֹּאכְלוּ: בראשית ב טז

גליון הש"ס

גב' דאמר קרא ונוקב שם. עי' לקמן כו ע"א רש"י ד"ה בנקבו:

מוסף רש"י

איש איש כי יקלל כו' מה תלמוד לומר. מאחר שעתיד לכתוב ונקב שם ה' מות יומת. ליכתוב איש איש כי יקוב שם ונשא חטאו וימות (שבועות לו.). על שם המיוחד. כן ארבע אומות דו"ד ה"י (שם). ועל הכינויין באזהרה. אלהים לא תקלל (שם).

ארבע מיתות

פרק שביעי
סנהדרין

אִינָה אֵלָא סִיפָּהּ. ולקמן איכא מ"ד אלא חנק והא דכתיב (בראשית לח) גבי תמר הוליאוה ותשרף לאו משום דדינא הכי דאפילו מיתה לא נמחייבה לא דדינא דידהו ולא דדידן וכשהחמירו עליה לחייבה מיתה כיצמה שזינתה אוקמוה אמינתא צת כהן דבשריפה לפי שהיתה צמו של שם: **וּאֵלִיבֹא דרבי מאיר.** דלרצנן הא אמרי על הכינויין

«בכל יום דנין את העדים בכינוי יכה יוסי את יוסי נגמר הדין לא הורגין בכינוי אלא מוציאין כל אדם לחוץ שואלין את הגדול שביניהן ואומר לו אמור מה ששמעת בפירוש והוא אומר והדיינין עומדין על רגליהן וקורעין ולא מאחין והשני אומר אף אני כמוהו והשלישי אומר אף אני כמוהו: **גב'.** יתנא עד שיברך שם בשם מנהני מילי אמר שמואל ׀ דאמר קרא ¹ונוקב שם וגו' בנקבו שם יומת ממאי דהאי נוקב לישנא דברוכי הוא דכתיב ²מה אקב לא קבה אל י'ואזהרתיה מהכא ³אלהים לא תקלל ואימא מיברזו הוא דכתיב ⁴ויקב חור בדרלתו ⁵ואזהרתיה מהכא ואבדרתם את שמם לא תעשון כן לה' אלהיכם בעינא שם בשם וליכא ואימא דמנח שני שמות אהרדי ובוע להו ההוא נוקב וחוזר ונוקב הוא ואימא דחייק שם אפומא דסכינא ובוע בה ההוא חורפא דסכינא הוא דקא בוע אימא פרושי שמיה הוא דכתיב ⁶ויקה משה ואהרן את האנשים האלה אשר נקבו בשמות ואזהרתיה מהכא ⁷את ה' אלהיך תירא חדא דבעינא שם בשם וליכא ועוד הויא ליה ⁸אזהרת עשה ואזהרת עשה לא שמה אזהרה ואיבעית אימא אמר קרא ⁸ויקב ויקלל למימרא דנוקב קללה הוא ודילמא עד דעבר תרווייהו לא סלקא דעתך דכתיב ⁹הוצא את המקלל ולא כתיב הוצא את הנוקב והמקלל שמע מינה חדא היא תנו רבנן ¹⁰איש מה ת"ל איש איש ילרבות את העובדי כוכבים שמוזהרין על ברכת השם כישראל ¹¹הואינן נהרגין אלא בסייף שכל מיתה האמורה בבני נח אינה אלא בסייף והא מהכא נפקא מהתם

נפקא ¹²ה' ז' או ¹³ז' ברכת השם אמר ר' יצחק נפחא לא נצרכא אלא לרבותא הכינויין ואליבא דרבי מאיר ¹⁴דתניא ¹⁵איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו מה תלמוד לומר והלא כבר נאמר ¹⁶ונוקב שם ה' מות יומת לפי שנאמר ונוקב שם מות יומת יכול לא יהא חייב אלא על שם המיוחד בלבד מניין לרבות כל הכינויין תלמוד לומר איש כי יקלל אלהיו מכל מקום דברי רבי מאיר וחכמים אומרים יעל שם המיוחד במיתה ועל הכינויין באזהרה ופליגא דרבי מיישא דאמר רבי מיישא יבן נח שבירך את השם בכינויים לרבנן חייב מאי טעמא דאמר קרא יכגר כאזרח גר ואזרח הוא דבעינן בנקבו שם אבל עובד כוכבים אפילו בכינוי ורבי מאיר האי כגר כאזרח מאי עביד ליה גר ואזרח בסקילה אבל עובד כוכבים בסייף סלקא דעתך אמינא הואיל ואיתרבו איתרבו קמ"ל ורבי יצחק נפחא אליבא דרבנן האי כגר כאזרח מאי עביד ליה גר ואזרח הוא דבעינן שם בשם אבל עובד כוכבים לא בעינן שם בשם איש איש למה לי ״דיברה תורה כלשון בני אדם תנו רבנן ¹⁷חשבע מצות נצטוו בני נח דינין וברכת השם ע"ז גילוי עריות ושפיכות דמים וגזל ואבר מן החי רבי

אִינָה אֵלָא סִיפָּהּ. ולקמן איכא מ"ד אלא חנק והא דכתיב (בראשית לח) גבי תמר הוליאוה ותשרף לאו משום דדינא הכי דאפילו מיתה לא נמחייבה לא דדינא דידהו ולא דדידן וכשהחמירו עליה לחייבה מיתה כיצמה שזינתה אוקמוה אמינתא צת כהן דבשריפה לפי שהיתה צמו של שם: **וּאֵלִיבֹא דרבי מאיר.** דלרצנן הא אמרי על הכינויין

«בכל יום דנין את העדים בכינוי יכה יוסי את יוסי נגמר הדין לא הורגין בכינוי אלא מוציאין כל אדם לחוץ שואלין את הגדול שביניהן ואומר לו אמור מה ששמעת בפירוש והוא אומר והדיינין עומדין על רגליהן וקורעין ולא מאחין והשני אומר אף אני כמוהו והשלישי אומר אף אני כמוהו: **גב'.** יתנא עד שיברך שם בשם מנהני מילי אמר שמואל ׀ דאמר קרא ¹ונוקב שם וגו' בנקבו שם יומת ממאי דהאי נוקב לישנא דברוכי הוא דכתיב ²מה אקב לא קבה אל י'ואזהרתיה מהכא ³אלהים לא תקלל ואימא מיברזו הוא דכתיב ⁴ויקב חור בדרלתו ⁵ואזהרתיה מהכא ואבדרתם את שמם לא תעשון כן לה' אלהיכם בעינא שם בשם וליכא ואימא דמנח שני שמות אהרדי ובוע להו ההוא נוקב וחוזר ונוקב הוא ואימא דחייק שם אפומא דסכינא ובוע בה ההוא חורפא דסכינא הוא דקא בוע אימא פרושי שמיה הוא דכתיב ⁶ויקה משה ואהרן את האנשים האלה אשר נקבו בשמות ואזהרתיה מהכא ⁷את ה' אלהיך תירא חדא דבעינא שם בשם וליכא ועוד הויא ליה ⁸אזהרת עשה ואזהרת עשה לא שמה אזהרה ואיבעית אימא אמר קרא ⁸ויקב ויקלל למימרא דנוקב קללה הוא ודילמא עד דעבר תרווייהו לא סלקא דעתך דכתיב ⁹הוצא את המקלל ולא כתיב הוצא את הנוקב והמקלל שמע מינה חדא היא תנו רבנן ¹⁰איש מה ת"ל איש איש ילרבות את העובדי כוכבים שמוזהרין על ברכת השם כישראל ¹¹הואינן נהרגין אלא בסייף שכל מיתה האמורה בבני נח אינה אלא בסייף והא מהכא נפקא מהתם

נפקא ¹²ה' ז' או ¹³ז' ברכת השם אמר ר' יצחק נפחא לא נצרכא אלא לרבותא הכינויין ואליבא דרבי מאיר ¹⁴דתניא ¹⁵איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו מה תלמוד לומר והלא כבר נאמר ¹⁶ונוקב שם ה' מות יומת לפי שנאמר ונוקב שם מות יומת יכול לא יהא חייב אלא על שם המיוחד בלבד מניין לרבות כל הכינויין תלמוד לומר איש כי יקלל אלהיו מכל מקום דברי רבי מאיר וחכמים אומרים יעל שם המיוחד במיתה ועל הכינויין באזהרה ופליגא דרבי מיישא דאמר רבי מיישא יבן נח שבירך את השם בכינויים לרבנן חייב מאי טעמא דאמר קרא יכגר כאזרח גר ואזרח הוא דבעינן בנקבו שם אבל עובד כוכבים אפילו בכינוי ורבי מאיר האי כגר כאזרח מאי עביד ליה גר ואזרח בסקילה אבל עובד כוכבים בסייף סלקא דעתך אמינא הואיל ואיתרבו איתרבו קמ"ל ורבי יצחק נפחא אליבא דרבנן האי כגר כאזרח מאי עביד ליה גר ואזרח הוא דבעינן שם בשם אבל עובד כוכבים לא בעינן שם בשם איש איש למה לי ״דיברה תורה כלשון בני אדם תנו רבנן ¹⁷חשבע מצות נצטוו בני נח דינין וברכת השם ע"ז גילוי עריות ושפיכות דמים וגזל ואבר מן החי רבי

נו.

אִינָה אֵלָא סִיפָּהּ. ולקמן איכא מ"ד אלא חנק והא דכתיב (בראשית לח) גבי תמר הוליאוה ותשרף לאו משום דדינא הכי דאפילו מיתה לא נמחייבה לא דדינא דידהו ולא דדידן וכשהחמירו עליה לחייבה מיתה כיצמה שזינתה אוקמוה אמינתא צת כהן דבשריפה לפי שהיתה צמו של שם: **וּאֵלִיבֹא דרבי מאיר.** דלרצנן הא אמרי על הכינויין צאזרה ואע"ג דלצני נח אזהרתן זו היא מיתתן כיון דצירשאל ליכא מיתה לא מרצ' עו"ג למיתה מקרא דכתיב גבי ישראל דישרל לית צבו מיתה מיהו קשה מנא ליה דפליג רבי יצחק ארצבי מיישא דאפשר דמודה ר' יצחק דמרצין עווד כוכבים מכגר וכאזרח והכא אקרא דאיש קאי דלא מיתוקם לרצות את העובדי כוכבים אלא לר"מ וי"ל דמכגר וכאזרח לא מרצין אי לא דמתרצי עווד כוכבים מאיש איש ומאיש איש לחודא לא הוה מרצין אי לאו כגר וכאזרח כיון דצירשאל ליכא מיתה והא דצעי צסמוך איש איש לרצנן למה לי לא כמו שפ"ה דצעי נמי לר' מיישא דלא קשה ליה כלל אלא לר' יצחק אליבא דרצנן צעי: **אִישׁ בִּי יִקְרָא לְמַה אֵי.** מִימָה הָא אִינְטֵרִין כִּדְרִישִׁין צִפְרִין מִי שֶׁי' טמא (פסחים 31:) לנ"ד מגדף היינו עווד עזודת כוכבים אינטרין כי יקלל לגופיה לאשמעוי' דאיכא כרת במצרך את השס דכתיב הכא ונשא חטאו וכתיב צחלל לעשות פסח ראשון טמאו ישא ולנ"ד מגדף היינו מצרך את השס דלית ביה כרת צהדיא דכתיב את השס הוא מגדף ונכרתה אינטרין האי קרא לאגמורי כרת לחלל פסח שני וי"ל דהכא דריש כי יקלל למ"ל דה"ל למיכתב ונשא חטאו גבי ונוקב שם: **וְעַל הַכִּינוּיִּים בַּאֲהָרָה דְּכֻתִּיב אֲלֹהִים אֵלֶּיךָ תִּקְרָא.** וכי יקלל אתא לכרת כדדרשינן צפסחים (סס:) ואיכא כרת אכינויין והא דקאמר צאזרה למעוטי מיתה ולא למעוטי כרת: **לֹא־מֵרֶגֶל**

עין משפט ונר מצוה

עו א מיי פ"ב מהלכות עבדים הלכה ח סגמ לאוין טז:
עו ב מיי שם ה"ז:
עו ג מיי שם ה"ט:
עפ ד מיי פ"ט מהל' מלכים הלכה א ג סגמ לאוין טז:
פ ה מיי שם הלכה יד ופ"י שם הלכה ה:
פא ו מיי פ"ב מהל' עבדים ה"ז סגמ לאוין טז:
פב ז מיי פ"ט מהלכות מלכים הלכה ג:
פג ח מיי שם ה"א:

רבינו חננאל

חייב עד שיפרש את השם. תנא עד שיברך שם בשם. מנא לן אמר שמואל דאמר קרא ונוקב שם ה' בנקבו שם. וממאי דנוקב לישנא דברוכי הוא בכינוי שנאמר מה אקוב לא קבה אל. ואזהרתיה אלהים לא תקלל איבעי תימא מהכא ויקוב כן האשה הישראלית את השם ויקלל וכי תימא תרתי עבר נקב את השם ויקלל מדרכיה הוצא את המקלל ולא כתיב הוצא הנוקב והמקלל ש"מ חדא עבר והנוקב הוא המקלל תרווייהו חדא היא: **ירושלמי** מניין שקורעין על קללת השם שנאמר ויהי כשמועו חזקיהו ויקרע את בגדיו וגו'. תני ר' אושעיא אהד השומע מישראל ואחד השומע מגוי חייב לקרוע שנא' אני ה' אלהי כל בשר. מהו לקרוע בזמן הזה שמטא דר' יוחנן אמור משרבו הגורפינן פסקו מלקרוע. מהו לקרוע על הכנויין נשמעניה מהדא ריש לקיש היה מהלך באיסטוטא פצע בחד כותי והוה הוא מגרף והווא קרע כותי מגרף והווא קרע. נחת ליה מחמרא ויהב ליה מרותקא גז ליכיה. אמר ליה רשיעא אית לאימך מלוברין מספקא לי. ש"מ קורעין על הכנויין בזמן הזה ואפי' מן הכותים: **פ"י** עד שיברך שם בשם יקלל שם כלומר יזכור שם ויקללו אותו השם בשם. ח"ר מה ת"ל איש איש לרבות את הנכרים שמוזהרין על ברכת השם כישראל ואין נהרגין אלא בסייף שכל מיתה האמורה לבני נח אינה אלא בסייף. וביאור ונוקב שם ה' יכול לא יהא חייב אלא על שם המיוחד מניין לרבות את כל הכנויין ת"ל איש איש כי יקלל אלהיך ונשא חטאו מכל מקום. דברי ר' מאיר וחכ"א על שם המיוחד במיתה שנאמר ונוקב שם ה' מות יומת ועל הכנויין באזהרה שנא' ונשא חטאו ור' מיישא פליג על האי תנא ואמר לרבנן כן נח אפילו בכנויין נהרג שנאמר כגר כאזרח ונשאלו בנקבו שם יומת. גר ואזרח אינן חייבין מיתה אלא על שם המיוחד. אבל כן נח אפילו בכנויין חייב: **ת"ר** שבע מצות נצטוו

עין משפט
נר מצוה

פד א מיי פיי מהלכות מלכים הלכה ו':

פח ב מיי פיט שט הלכה ב':

פו ד מיי פיל מהלכות סנהדרין הליא סגמ

פז ה מיי פיט מהלכות מלכים הליד:

תורה אור השלם
1. לא יִמָּצֵא בךּ מעביר בנו ובתו בַּאֵשׁ קָסָם קָסָמִים מעוֹנָן וּמִנְחָשׁ וּמִכְשָׁף; וְחֹבֵר חֹבֵר וְשׂוֹאֵל אוֹב וְיִדְעוֹנִי וְדוֹרֵשׁ אֶל הַמַּתִּים; בִּי תוֹעֵבֶת יְיָ כָּל עֲשֵׂה אֱלֹהִ וּבִגְלַל הַתּוֹעֵבֹת תִּקְּאַלֶּה יְיָ אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישׁ אוֹתָם מִפְּנֵי: דברים יח י"ב
2. וְיִצֹר יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאָדָם לֵאמֹר מִכָּל עֵץ הָעֵץ אָבֹל תֹּאכַל:

בראשית ב טז
3. כִּי יִדְעֹתִי לִמְעַן אֲשֶׁר יֵצֵא־אֵת בְּנִי וְאֵת בִּיתוֹ אֶחָדִי וְשְׁמֹרוּ דְרֹךְ יְיָ לַעֲשׂוֹת צִדְקָה וּמִשְׁפָּט לִמְעַן הִבְרִיא יְיָ עַל אֲבִירָתָם אֵת אֲשֶׁר דָּבַר עֲלֵי: בראשית יח יט
4. וַתִּבֶּקֶשׁ שָׁם יְיָ מִוֹת יוֹנָתָן בְּרוֹם יִרְמְיָהּ בֹּא בְּלַעְזָרָה כִּגֹּר אֲנֹכָח בְּקִבְיָה שָׁם יוֹנָתָן: וירקא כי טז
5. לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי:

שמות כ ג
6. שֹׁפֵךְ דָּם הָאָדָם אֲבָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ כִּי בִצְלָם אֱלֹהִים עֲשֵׂהָ אֵת הָאָדָם: בראשית ט ו
7. לֵאמֹר הֵן יִשְׁלַח אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְהִקְלָהּ מֵאִתּוֹ וְהִתְיָתָה לְאִישׁ אַחֵר הַיְּשׁוּבָה אֵלָיו: עוד הולוא תהון תִּתְּנֶנָּה הָאָרֶץ הַזֶּה:ויא וְאֵת זִנְתֵי רֵעִים רַבִּים וְשׁוֹב אֵלֵי זָמִם יְיָ:

יִרְמְיָהוּ ג א
8. אִם לֹא יִמָּצֵא הַנֶּבֶז אֲנֹכֵר בְּעַל הַבֵּית אֵל הָאֱלֹהִים אִם לֹא יִשְׁלַח יְדוֹ בְּמַלְאָכָה רַעְיָהוּ:

שמות כב ח
9. סֵרוּ מִהֵרָ מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתָם עֲשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מִסִּבָּה וְשִׁתְּחוּ: אֵל וְחִבְּדוּ לוֹ וְאָמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִעֲלִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: שמות לב ח
10. עֲשׂוּק אֲפִרִים רָצוּץ מִשְׁפָּט כִּי הוֹאִיל הֶלֶךְ אַחֲרֵי צֶדֶק: הושיע יא
11. וַיִּצְעַק אֵל יְיָ וַיֹּדְרֵם יְיָ עַץ וַיִּשְׁלַח אֵל הַמַּיִם וַיִּמְחֲקוּ וַהֲמִים שָׁם שָׁם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ: שמות טז כה
12. שְׁמֹר אֵת יוֹם הַשַּׁבָּת לַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּךְ יְיָ אֱלֹהֶיךָ: בכר את אִבְיָךְ וְאֵת אִמְךָ כַּאֲשֶׁר צִוָּךְ יְיָ אֱלֹהֶיךָ לִמְעַן יֵאָרְצוּ יִמְיָךְ וּלְמַעַן יִיטַב לָךְ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ: דברים יא, טז

מוסף רש"י

בעכו"ם דברים שבות דין של ישראל כו'. הכי קאמר בליסור עזות סוכים דגרים שז"ד ישראל ממיתין עליהם גנון כל עזותם שזרעין של עזות סוכים נצן חזות וקטור אפילו של כדרכה כדלקמן דפקדין (לקטו טז.). כאשר צוך במרה. דמתי שמות טו) שם שס לו חק ומשפט (שבת טז.).

נו:

אף על הדם מן החי. כולו יליף טעמייהו לקמן [נט. ואליך]: **כפרשם משפּה**. זו היא שמזכיר והולך לא ימצא כך ובגלל התעוצות האל וגו' ומדענשנו עליהם שמע מינה הוזהרו על כולם דלא ענש אלא אם כן הזהיר: **מוסרין בני נח וכו'**. סיפא דמילתא דרבי אלעזר הוא וכוליה מפרש לקמן [ס.]: **מכל עץ הגן ולא גול**. מדאינטריך למישרי ליה ולהפקיר לו עצי הגן ש"מ שאינו מופקר לו נאסר לו: **אכול תאכל**. העומד לאכילה ולא תאכל אכר מן החי דצהמה צבייה אינה עומדת לאכילה אלא לגדל ולדות: **עשוק אפרים**. מיד שונאיו ורצון משפט רצון ע"י שפטיו של הקצ"ה: **כי הואיל הלך אחרי צווי** של נציאי הצעל: **למעוטי גיפוף ונישוק**. אבל עשה אתרבי מוילא אע"ג דביית דין של ישראל אין ממתין: מגפף ומנשק אמרינן צמתני' (דף ט:) דגצי ישראל אינו נהרג: **כדורכה**. שדרך עזודתה נצן ישראל נמי כל עזודה שדרך עזודתה נצן ישראל חייב עליה ואפילו הוא דרך ציוון כגון פוער לפעור וזורק אֵצֶן למרקוליס כדאמר צמתני' (שס) וילפינן מקראי' וכ"ש כשהוא דרך כבוד דכולהו כדרכן נפקי [פ.ס]. מאליה יעבדו הגוים האלה את אלהיהם וגו' (ט): **כאשר צוך ה' אלהיך**. כתיב דעצרות האחרונות גצי שבת וכבוד אב ואם והיכן צוך הא ליכא למימר דמשה הוה אמר להו צערבות מואב כאשר צוך צמיני' (פ) דמשה לאו מאליו היה שונה להם משנה תורה ומוהירם על מצותיה אלא כמו שקבלה הוא והיה חוזר ומגיד להם וכל מה שכמו צדצרות האחרונות היה כמו צלחות וכן שמע צמיני: **לעדה ועדים והפדלה**. וכן נאטוו ישראל צמרה להיות דנין צמרהדרין של כ"ג כדאמרני' (לעיל ג.) עדה שופטת ועדה מצלת דעכו"ם לא איפקוד צהכי כדילפינן לקמן (דף טז): מקראי דין נח נהרג צעד א' וצדין א': **אי הכי מאי הוסיפו עליהן דינין**. אין אלו דינין אלא מצות דיניין: **דיני קנסות**.

רבי חנניה בן ^(גמלא) אומר אף על הדם מן החי רבי חידקא אומר אף על ^ההסירות רבי שמעון אומר אף על הכישוף רבי יוסי אומר כל האמור בפרשת כישוף בן נח מוזהר עליו ¹לא ימצא כך מעביר בנו ובתו באש קוסם קסמים מעונן ומנחש ומכשף וחובר חבר ושואל אוב וידעוני ודורש אל המתים וגו' ובגלל התועבות האלה ה' אלהיך מוריש אותם מפניך ולא ענש אלא אם כן הוזהר רבי אלעזר אומר אף על הכלאים מותרין בני נח ללבוש כלאים ולזרוע כלאים ^אואין אסורין אלא בהרבעת בהמה ובהרכבת האייל מנהני מילי אמר ר' יוחנן דאמר קרא ²ויצו ה' אלהים על האדם לאמר מכל עץ הגן אכול תאכל ^וויצו אלו הדינין וכן הוא אומר ³כי ידעתיו למען אשר יצוה את בני וגו' ה' זו ברכת השם וכן הוא אומר ⁴ונוקב שם ה' מות יומת אלהים זו עבודת כוכבים וכן הוא אומר ⁵לא יהיה לך אלהים אחרים על האדם זו שפיכות דמים וכן הוא אומר ⁶שופך דם האדם וגו' לאמר ^אזו גילוי עריות

וכן הוא אומר ⁷לאמר הן ישלח איש את אשתו והלכה מאתו ודיתה לאיש אחר מכל ⁸עץ הגן ולא גול אכל תאכל ולא אבר מן החי כי אתא

רבי יצחק תני איפכא ויצו זו עבודת כוכבים אלהים זו דינין בשלמא אלהים זו דינין דכתיב ⁹ונקרב בעל הבית אל האלהים אלא ויצו זו ע"ז מאי משמע ^ירב חסדא ורב יצחק בר אבדימי חד אמר ^סרו מהר מן הדרך אשר צויתם עשו להם וגו' וחד אמר ^{טו}עשוק אפרים רצון משפט כי הואיל הלך אחרי צו מאי בינייהו איכא בינייהו עכו"ם שעשה ע"ז ולא השתחוה לה למאן דאמר עשו משעת עשייה מיחייב למאן דאמר כי הואיל הלך עד דאזיל בתרה ופלח לה אמר רבא ומי איכא למאן דאמר עכו"ם שעשאה ע"ז ולא השתחוה לה חייב והתניא ^סבעכו"ם דברים שבית דין של ישראל ממיתין עליהן בן נח מוזהר עליהן אין בית דין של ישראל ממיתין עליהן אין בן נח מוזהר עליהן למעוטי מאי לאו למעוטי עכו"ם שעשה ע"ז ולא השתחוה לה אמר רב פפא לא למעוטי גיפוף ונישוק גיפוף ונישוק דמאי אילימא כדרכה בר קטלא הוא אלא ^גלמעוטי שלא כדרכה דינין בני נח איפקוד והתניא ^ועשר מצות נצטוו ישראל במרה שבע שקיבלו עליהן בני נח והוסיפו עליהן דינין ושבת וכיבוד אב ואם דינין דכתיב ^{יא}שם שם לו חוק ומשפט שבת וכיבוד אב ואם דכתיב ^{יב}כאשר צוך ה' אלהיך ואמר רב יהודה ^יכאשר צוך במרה אמר רב נחמן אמר רבא אבוה לא נצרכה אלא לעדה ועדים והתראה אי הכי מאי והוסיפו עליהן דינין אלא אמר רבא לא נצרכה אלא לדיני קנסות אכתי והוסיפו בדינין מיבעי ליה אלא אמר רב אחא בר יעקב לא נצרכה אלא י'להושיב בית דין בכל פלך ופלך ובכל עיר ועיר והא בני נח לא איפקוד והתניא ^טכשם שנצטוו ישראל להושיב בתי דינין בכל פלך ופלך ובכל עיר ועיר ^יכך נצטוו בני נח להושיב בתי דינין בכל פלך ופלך ובכל עיר ועיר אלא אמר רבא האי תנא תנא דבי מנשה הוא דמפיק ד"ך ועייל ס"ך דתנא דבי מנשה שבע מצות נצטוו בני נח ע"ז וגילוי עריות ושפיכות דמים גול ואבר מן החי סירות וכלאים רבי יהודה אומר אדם הראשון לא נצטווה אלא על ע"ז בלבד שנאמר ויצו ה' אלהים על האדם רבי יהודה בן בתירה אומר אף על ברכת השם ויש אומרים אף על הדינים כמאן אולא הא דאמר רב יהודה אמר רב אלהים אני לא תקללוני אלהים אני לא תמירוני אלהים אני יהא מוראי עליכם כמאן כיש אומרים תנא דבי מנשה אי דריש ויצו אפילו הנך נמי אי לא דריש ויצו הני מנא ליה לעולם לא דריש ויצו הני כל חדא וחדא באפי נפשיה כתיבא ע"ז וגילוי עריות דכתיב

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

אף על הדם מן החי. כולו יליף טעמייהו לקמן [נט. ואליך]: **כפרשם משפּה**. זו היא שמזכיר והולך לא ימצא כך ובגלל התעוצות האל וגו' ומדענשנו עליהם שמע מינה הוזהרו על כולם דלא ענש אלא אם כן הזהיר: **מוסרין בני נח וכו'**. סיפא דמילתא דרבי אלעזר הוא וכוליה מפרש לקמן [ס.]: **מכל עץ הגן ולא גול**. מדאינטריך למישרי ליה ולהפקיר לו נאסר לו: **אכול תאכל**. העומד לאכילה ולא תאכל אכר מן החי דצהמה צבייה אינה עומדת לאכילה אלא לגדל ולדות: **עשוק אפרים**. מיד שונאיו ורצון משפט רצון ע"י שפטיו של הקצ"ה: **כי הואיל הלך אחרי צווי** של נציאי הצעל: **למעוטי גיפוף ונישוק**. אבל עשה אתרבי מוילא אע"ג דביית דין של ישראל אין ממתין: מגפף ומנשק אמרינן צמתני' (דף ט:) דגצי ישראל אינו נהרג: **כדורכה**. שדרך עזודתה נצן ישראל נמי כל עזודה שדרך עזודתה נצן ישראל חייב עליה ואפילו הוא דרך ציוון כגון פוער לפעור וזורק אֵצֶן למרקוליס כדאמר צמתני' (שס) וילפינן מקראי' וכ"ש כשהוא דרך כבוד דכולהו כדרכן נפקי [פ.ס]. מאליה יעבדו הגוים האלה את אלהיהם וגו' (ט): **כאשר צוך ה' אלהיך**. כתיב דעצרות האחרונות גצי שבת וכבוד אב ואם והיכן צוך הא ליכא למימר דמשה הוה אמר להו צערבות מואב כאשר צוך צמיני' (פ) דמשה לאו מאליו היה שונה להם משנה תורה ומוהירם על מצותיה אלא כמו שקבלה הוא והיה חוזר ומגיד להם וכל מה שכמו צדצרות האחרונות היה כמו צלחות וכן שמע צמיני: **לעדה ועדים והפדלה**. וכן נאטוו ישראל צמרה להיות דנין צמרהדרין של כ"ג כדאמרני' (לעיל ג.) עדה שופטת ועדה מצלת דעכו"ם לא איפקוד צהכי כדילפינן לקמן (דף טז): מקראי דין נח נהרג צעד א' וצדין א': **אי הכי מאי הוסיפו עליהן דינין**. אין אלו דינין אלא מצות דיניין: **דיני קנסות**.

רבי חנניה בן ^(גמלא) אומר אף על הדם מן החי רבי חידקא אומר אף על ^ההסירות רבי שמעון אומר אף על הכישוף רבי יוסי אומר כל האמור בפרשת כישוף בן נח מוזהר עליו ¹לא ימצא כך מעביר בנו ובתו באש קוסם קסמים מעונן ומנחש ומכשף וחובר חבר ושואל אוב וידעוני ודורש אל המתים וגו' ובגלל התועבות האלה ה' אלהיך מוריש אותם מפניך ולא ענש אלא אם כן הוזהר רבי אלעזר אומר אף על הכלאים מותרין בני נח ללבוש כלאים ולזרוע כלאים ^אואין אסורין אלא בהרבעת בהמה ובהרכבת האייל מנהני מילי אמר ר' יוחנן דאמר קרא ²ויצו ה' אלהים על האדם לאמר מכל עץ הגן אכול תאכל ^וויצו אלו הדינין וכן הוא אומר ³כי ידעתיו למען אשר יצוה את בני וגו' ה' זו ברכת השם וכן הוא אומר ⁴ונוקב שם ה' מות יומת אלהים זו עבודת כוכבים וכן הוא אומר ⁵לא יהיה לך אלהים אחרים על האדם זו שפיכות דמים וכן הוא אומר ⁶שופך דם האדם וגו' לאמר ^אזו גילוי עריות

וכן הוא אומר ⁷לאמר הן ישלח איש את אשתו והלכה מאתו ודיתה לאיש אחר מכל ⁸עץ הגן ולא גול אכל תאכל ולא אבר מן החי כי אתא רבי יצחק תני איפכא ויצו זו עבודת כוכבים אלהים זו דינין בשלמא אלהים זו דינין דכתיב ⁹ונקרב בעל הבית אל האלהים אלא ויצו זו ע"ז מאי משמע ^ירב חסדא ורב יצחק בר אבדימי חד אמר ^סרו מהר מן הדרך אשר צויתם עשו להם וגו' וחד אמר ^{טו}עשוק אפרים רצון משפט כי הואיל הלך אחרי צו מאי בינייהו איכא בינייהו עכו"ם שעשה ע"ז ולא השתחוה לה למאן דאמר עשו משעת עשייה מיחייב למאן דאמר כי הואיל הלך עד דאזיל בתרה ופלח לה אמר רבא ומי איכא למאן דאמר עכו"ם שעשאה ע"ז ולא השתחוה לה חייב והתניא ^סבעכו"ם דברים שבית דין של ישראל ממיתין עליהן בן נח מוזהר עליהן אין בית דין של ישראל ממיתין עליהן אין בן נח מוזהר עליהן למעוטי מאי לאו למעוטי עכו"ם שעשה ע"ז ולא השתחוה לה אמר רב פפא לא למעוטי גיפוף ונישוק גיפוף ונישוק דמאי אילימא כדרכה בר קטלא הוא אלא ^גלמעוטי שלא כדרכה דינין בני נח איפקוד והתניא ^ועשר מצות נצטוו ישראל במרה שבע שקיבלו עליהן בני נח והוסיפו עליהן דינין ושבת וכיבוד אב ואם דינין דכתיב ^{יא}שם שם לו חוק ומשפט שבת וכיבוד אב ואם דכתיב ^{יב}כאשר צוך ה' אלהיך ואמר רב יהודה ^יכאשר צוך במרה אמר רב נחמן אמר רבא אבוה לא נצרכה אלא לעדה ועדים והתראה אי הכי מאי והוסיפו עליהן דינין אלא אמר רבא לא נצרכה אלא לדיני קנסות אכתי והוסיפו בדינין מיבעי ליה אלא אמר רב אחא בר יעקב לא נצרכה אלא י'להושיב בית דין בכל פלך ופלך ובכל עיר ועיר והא בני נח לא איפקוד והתניא ^טכשם שנצטוו ישראל להושיב בתי דינין בכל פלך ופלך ובכל עיר ועיר ^יכך נצטוו בני נח להושיב בתי דינין בכל פלך ופלך ובכל עיר ועיר אלא אמר רבא האי תנא תנא דבי מנשה הוא דמפיק ד"ך ועייל ס"ך דתנא דבי מנשה שבע מצות נצטוו בני נח ע"ז וגילוי עריות ושפיכות דמים גול ואבר מן החי סירות וכלאים רבי יהודה אומר אדם הראשון לא נצטווה אלא על ע"ז בלבד שנאמר ויצו ה' אלהים על האדם רבי יהודה בן בתירה אומר אף על ברכת השם ויש אומרים אף על הדינים כמאן אולא הא דאמר רב יהודה אמר רב אלהים אני לא תקללוני אלהים אני לא תמירוני אלהים אני יהא מוראי עליכם כמאן כיש אומרים תנא דבי מנשה אי דריש ויצו אפילו הנך נמי אי לא דריש ויצו הני מנא ליה לעולם לא דריש ויצו הני כל חדא וחדא באפי נפשיה כתיבא ע"ז וגילוי עריות דכתיב

ואזיל: אלהים אני. נאמר לאדה"ר: **אל סמירני**. כדאמרין לא יהיה לך אלהים אחרים על פני [שמות כ] וזלתי: **לא תקללוני**. כדאמרני' אלהים לא תקלל [שם כג]: **יהא מוראי עליכם**. כדאמרין אלהים לשון שררה ורצנות כמו נתמקד אלהים לפערה (י שס) יהא מוראי עליך ולא מורא צבר ודס לא תגורו מפני איש כי המשפט לאלהים הוא (דברים ה) דהיינו דינין: **כיש אומרים**. דמרבי לכולהו: **אפי' הנך נמי**. דינין וצרכת השם: **ותשתת**

מסורת הש"ם

א) [צ"ל גמלא] (ב) צ"מ
5: א) [לקמן טז.]:
ד) [עמ"ש מוס' מנחות גג. ד"ה כז ספדלן, ט) [לקמן טז. ע"ש רש"י ד"ה בע"א דברים, ו) הויות ח.],
1) שבת פז. ח) [מוספתא דע"ז פ"ט, ט) [דברים דע"ז פ"ט, יב].

גליון הש"ם

גכ' ויצו אלו הדינים. ע"י משנת רמ"א סימן י': שם עץ הגן ולא גול. ע"י צ"מ דף ע' ע"צ מוס' ד"ה תשך:

הגהות הב"ח

ה) רש"י ד"ה כאשר צוך וכי כאשר צוך צמיני. י"ב וכתוס' לשנת דף פ"ז משני קושיית רש"י בתירוק אחר:

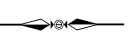
רבינו חננאל

בני נח כו'. עד ר' יוסי אומר כל האמור בפרשת מכשף בן נח מוזהר עליו שנאמר לא ימצא כך מעביר בנו ובתו באש קוסם קסמי' מעונן ומנחש ומכשף וחובר חבר ושואל אוב וידעוני ודורש אל המתים. וכתוב ובגלל התועבות האלה ה' אלהיך מוריש אותם מפניך ואינו מענישם בתועבות הללו אלא שבודאי הוזהיר בהן שאין הקב"ה מעניש אלא אם כן הוזהר ר' אלעזר אומר אף על הרכבת האייל והרכבת בהמה נצטוו אבל מותרין ללבוש כלאים ולזרוע כלאים מנא הני מילי א"ר יוחנן דכתיב עליהן דכתיב ^אויצו ה' אלהים על האדם. ויצו אלו הדינין ה' זו ברכת השם אלהים זו שפיכות דמים. מכל עץ הגן אכול תאכל ולא גול תאכל ולא אבר מן החי. ר' יצחק תני איפכא ויצו זו ע"ז כו' וזה וזה מביא רביה מקראי. ואקשינן דינין בני נח נצטוו עליהן והתניא עשר מצות נצטוו ישראל במרה. ד' שקבלו עליהן בני נח. הוסיפו עליהן דינין ושבת וכבוד אב ואם. דינין שנאמר שם שם לו חק ומשפט ושבת וכיבוד אב ואם דבתרייהו כתיב כאשר צוך ה' אלהיך ואמר ר' יהודה כאשר צוך במרה ופריך ר"ג לעולם הדינין בני נח נצטוו עליהן ומה הוסיפו במרה שיהו דינין ר"ג לעולם הדינין בני נח נצטוו עליהן ומה מאי והוסיפו עליהן דינין. ונדחה. וגם פירוק של רבא ושל רב אחא בר יעקב (א).

ה) עד כאן נכתב הדף וסאף הדף תלך ונסופו כתב יצחק הנה קוונטרם שלם" אבל לא נמצא ככ"י וחסר לפסטי עד דף פט.

מסורת הש"ס

א) ע"ז כג: חולין כג. תמורה כח: כבודות כג. א) נלקמן טז.], א) לעיל ט:; ד) [מוספתא דע"ז פ"ט.], א) שנת ל' ושי"ג, ו) [שם בתוספתא], ו) ע"ז כו. ע"ש [ודף יג: ובתוספ' כג"מ פ"ב,], ח) [בס"א: הגויס], ט) פסחים כג: י) [נלקמן טז.], א) [נלקמן ח:], ו) [נלקמן עד.], ז) [בבבאית א.], ט) [שם], א) [בבבאית ט.], ע) [ויקרא יח בגילוי עריות, שם כד בבבבאית השם], א) [נאן ובבב"ז, א) בס"א: הגויס, וכן להלן.

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה כיוצא וכו' כגון (גרמף) חז"מ וי"ב ס"א ברודף: (א) תוס' ד"ה דכתיב וכו' ולא עשב אלא:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה ישראל בנכרי כ"י ומדרבנן איכא כ"י, י"ב ממה מאל דעמ"ש (בבב"ז) כסמין שמח ס"ק ח. ובבב"ע ס"י כ"ח קס"ה):

מוסף רש"י

כי השחית כל בשר. בדור המצול מבי, ודור המצול בערוה קלקל, דכתיב (בראשית ו) ויקחו להם נשים וגו', שהיו מוקיין לגבי עריות ולכל בהמה ומה (חולין בב.), ורועי בהמה דקה. הן ישראל והן גולגין הרי הן כעובדי סוכות (ע"ז יג.), לא מעלין אותן מן הבור. אס נפלו לחוס, אלא יניחם וימותו, ולא מורידין. אותן לצור להמית אותן צדים (שם) דלאו בני מחילה נינהו. בני נח אסריס הם (דקטן טו.). ויכול. הנדקף או הנואסה, להצילו באחד מאביריו ולא הציל. אלא בנפשו (דקטן עד.).

ושפחה הארץ. מדליענוש עלייהו שמע מינה איפקוד עלייהו: **כי השחית כל בשר אס דרכו על הארץ.** גלוי עריות דכתיב (משלי ג) דרך גבר בעלמה ודור המצול על העריות נענשו דכתיב (בראשית ו) ויראו בני האלהים את צנות האדם כי טובות הנה: **ואידך.** מאן דדריש וילו [שם ב] אמר לך אוהרה מוילו הוהר אדם הראשון וגבי דור המצול אורחיהו מגלי להודיעך על מה נענשו: **קטלייהו קא מגלי.** באזו מיתה ימיתם ולעולם הוהרו מוילו: **כירק עשב.** עשב קרי עשב האפר וכל הגדל מאיליו שאין צו טורח למרוש ולורוע: **(למישרי בשר הוא דאסא.** כדאמר לקמן בפרקין דף נט:;) אדם הראשון לא הותר לו בשר באכילה אלא עשבים ואילנות דכתיב הנה נתתי לכם את כל עשב זורע זרע לכם יהיה לאכלה ולחית הארץ^[ט] העשבים והאילנות תאכלו אתם וחית הארץ ולא חית הארץ לכם והוהרו על אבר מן החי מאכלו תאכל^[ט] וללמדך דאפי' אינן ממיתה אלא שנפל ממנה אבר מאיליו לא תאכלנו ובאו בני נח והמיר להם להמית ולאכול ולאו למדרש מינה ולא כירק גנה אתא דלגופיה אנכריך לפי שירק עשב הותר לאדם הראשון תלה להו לבני נח בהמות וחיות כירק עשב: **בשר בנפשו דמו.** בעוד שהוא הבשר בנפשו דהיא דמו לא תאכלו הבשר: **(למישרא שריס הוא דאסא.** משום שהוהרו באבר מן החי מאכלו תאכל אתא האי קרא למשרא אבר מן החי בשריס והכי דרשין לקמן בפרקין דף נט:;) אותו בשר שקרוי דמו בנפש והבשר קרוי בשר דהיינו דמו חלוק מבשרו אסרנא לכו באבר מן החי ולא בשריס שאין דמו קרוי נפש אלא הרי הוא כבשרו דאילו בשראל לא מחייבי עליה כרת כדאמר בכריתות (דף כה.) דלית זיה אלא לאו דס בשריס כבשר: **לנרבה בעלמא.** אותו בשר שקרוי דמו כיוס אלא ברכס בפריה ורביה: **מן העוף למינהו.** מדננטוה להציא זכר ונקבה למיזה מכל מין ולא שידווג לו מין אחר שמע מינה אסריין להרביע כלאים: **ואידך.** לאו משום איסור כלאים אלא לזוות בעלמא שכל אחד ואחד נוה לו לזוות מינו מזוות מין אחר: **על שלש מזות בן נח נהרג.** ואף על פי שננטווי בשבע אין נהרגין אלא על שלש כדפריש להו רב ששת דבשפיכות דמים כתיבא בדהיא דמו שפריס^[ט] וגלוי עריות וברכת השם כתיב גבי ישראל איש איש^[ט] ודרש'י להוי^[ט] לנרות את הכותים להיות במיתה כישראל: **בעצודם כוכבים נמי.** כתיב גבי מולך איש איש בקדושים תהיו: על

ד' מזות. עצודת כוכבים הוסיף עמהם: **בעצודת כוכבים דברים שצ"ד ישראל וכו'.** הכי קאמר באיסור עצודת כוכבים אותם דברים שצ"ד ישראל ממייתין עליהם כגון כל עצודות שדרכן של עצודת כוכבים בכן וצוח וקיעור אפי' שלא כדרכה כדלקמן בפירקין (דף ס:) : **אזוהרם שלהם.** כלומר כל אוהרה דתנא תנא גבי בני נח זו היא מיתה שלהם דלא דייק דהו תנא למיתני מיתה גבי חייבי מיתות ואוהרה בשאין בהן מיתה כלגבי ישראל: **גלי רחמנא בחדא.** בשפיכות דמים: **על הגזל.** כך הוא מזות בני נח גזל וגזל וכן יפת תואר דהוי נמי גזל שגזולין את אשמו במלחמה: **וכן כיוצא בהן.** שאינן ממש גזל אלא דומיין להם ולקמן מפרש להו: **ישראל בכוים מוסר.** דלא תעשוק את רעך כתיב (ויקרא יט) ולא כותי ומדרבנן [א] איכא למאן דאסר משום חילול השם בהגזל בתרא (בב"ק דף קג:.) : **משום דקבעי למיתנא סיפא ישראל בכוים מוסר.** ואי תנא גבי כותי בכותי חייב הוה תני ישראל בכוים פטור ומשמע פטור מן המיתה אבל עובר עליו בלאו ומשום הכי תנא ברישא לשון איסור דליתני גבי ישראל מותר דס"ל כמאן דאמר מותר ממש: **הא כל הויא דאיכא חיוב מייסם מתנא סנייה.** כלשון חיוב ומדנקט הכא לשון איסור ש"מ דווקא תננהו: **הכי ליסני.** לעולם הכא לאו דוקא איסור נקט אלא משום סיפא ודקשיא לך רישא מדלא נקט נמי לשון איסור ש"מ דוקא תני להו התם לא מזאי למיתנא לשון איסור משום דנבעי למימר ישראל בכותי מותר ולא מזאי מתני ליה: **ה"ג בכוים^[ט]** **וכן רועי בהמה דקס ישראל.** שסתמן גולגים שמרעיס בהמתן בשדות אחרים: **לא מעלין ולא מורידין.** לא מעלין אותם מן הבור להאילם מן המיתה ולא מורידין אותם לצור להמיתם צידים [אבל האידנא דין זה אינו נוהג כי בטלו ד"ץ]: **פועל בנרס.** ואוכל מן הענבים: **בשעת גמר מלאכה.** כגון ששכרו לצזור: **הסירא הוא.** ואפי' ישראל בישראל דכתיב (דברים כג) ואכלת ענבים כנפשך שבעך ואל כליך לא תתן בשעה שאתה נותן לכליו של בעל הבית אתה אוכל ובירייתא קתני ישראל בכותי מותר הא ישראל בישראל אסור ותו בכותי הכי אסור ליה מי איכא דישראל בישראל שרי ולכותי אסור: **אי לאו בשעת גמר מלאכה גזל מעליא הוא.** וגזל תנא ליה רישא: **לערא בשעתא מי לית ליה.** הלכך גזל הוא אלא שאין צ"ד ישראל ומוקקין להשיצו דבתר הכי מחיל ליה ובישראל בישראל נמי אסור ומעבר לא עבר דכתיב (ויקרא יט) לא תגזול (שם ה) והשיצ את הגזילה אמדי דהשכון קרי גזל ואידך לא אבל בכותי דלאו צר השכון הוא שכל דינו למיתה לא נפיק פחות משוה פרוטה מכלל פרוטה ואפי' מישראל דמחיל ליה בתר הכי: **כוס' כוס' כיוצא זו.** בתמיהה. וגבי כותי בכותי מוציא פחות משוה פרוטה מכלל פרוטה וקרי כיוצא זו בגזל ולא גזל ממש: **בכובש שגר שגיר.** דגזל לא הוי אלא בחוטף דבר מיד חצירו כדאמר בבב"ק במרובה (דף עט:;) מקרא דיוגזול את החנית מיד המגרי [ש"צ כג:]: **כיוצא זו** בגנב נראה בעיני מדלא קבעי לה מאי היא לא משכחת ליה ולא עליה קאי אלא אגזול ויפת תואר: **נהרג עליו.** משום גזל ואף על פי שאין זו בעלות בעל דאישות אלא דנות בעלמא כחמורו ובהמתו. כותי בישראל שפחה כנענית שיחד ישראל לעבד עברי וצא עליה כותי נהרג. ישראל בכותי מותר כותי שיחד שפחה לעבדו וצא ישראל ולקחה בשביה מותר דהא אפי' אשמו גמורה מותרת לו. ישראל בישראל אסור דהיינו שפחה חרופה שחייבין עליה אשם: **כיוצא זו** גבי **שפיכות דמים לא תנא.** האי תנא דלעיל משום דאין לשפיכות דמים שאינו חייב גמור או מותר לגמרי כגון א) נדקף שנית להנצל עצמו בנפשו של רוצח דאילו שופך דם בשוגג שפיכות דמים גמור הוא אלא רחמנא חס עליה: **ויכול.** הנדקף להאיל עצמו באחד מאבדיו של רודף כגון לקטע רגלו: **ולא הויל.** אלא הרגו:

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

נו.

דךך **ושפחה הארץ.** מדליענוש עלייהו: **כי השחית כל בשר אס דרכו על הארץ.** גלוי עריות דכתיב (משלי ג) דרך גבר בעלמה ודור המצול על העריות נענשו דכתיב (בראשית ו) ויראו בני האלהים את צנות האדם כי טובות הנה: **ואידך.** מאן דדריש וילו [שם ב] אמר לך אוהרה מוילו הוהר אדם הראשון וגבי דור המצול אורחיהו מגלי להודיעך על מה נענשו: **קטלייהו קא מגלי.** באזו מיתה ימיתם ולעולם הוהרו מוילו: **כירק עשב.** עשב קרי עשב האפר וכל הגדל מאיליו שאין צו טורח למרוש ולורוע: **(למישרי בשר הוא דאסא.** כדאמר לקמן בפרקין דף נט:;) אדם הראשון לא הותר לו בשר באכילה אלא עשבים ואילנות דכתיב הנה נתתי לכם את כל עשב זורע זרע לכם יהיה לאכלה ולחית הארץ^[ט] העשבים והאילנות תאכלו אתם וחית הארץ ולא חית הארץ לכם והוהרו על אבר מן החי מאכלו תאכל^[ט] וללמדך דאפי' אינן ממיתה אלא שנפל ממנה אבר מאיליו לא תאכלנו ובאו בני נח והמיר להם להמית ולאכול ולאו למדרש מינה ולא כירק גנה אתא דלגופיה אנכריך לפי שירק עשב הותר לאדם הראשון תלה להו לבני נח בהמות וחיות כירק עשב: **בשר בנפשו דמו.** בעוד שהוא הבשר בנפשו דהיא דמו לא תאכלו הבשר: **(למישרא שריס הוא דאסא.** משום שהוהרו באבר מן החי מאכלו תאכל אתא האי קרא למשרא אבר מן החי בשריס והכי דרשין לקמן בפרקין דף נט:;) אותו בשר שקרוי דמו בנפש והבשר קרוי בשר דהיינו דמו חלוק מבשרו אסרנא לכו באבר מן החי ולא בשריס שאין דמו קרוי נפש אלא הרי הוא כבשרו דאילו בשראל לא מחייבי עליה כרת כדאמר בכריתות (דף כה.) דלית זיה אלא לאו דס בשריס כבשר: **לנרבה בעלמא.** אותו בשר שקרוי דמו כיוס אלא ברכס בפריה ורביה: **מן העוף למינהו.** מדננטוה להציא זכר ונקבה למיזה מכל מין ולא שידווג לו מין אחר שמע מינה אסריין להרביע כלאים: **ואידך.** לאו משום איסור כלאים אלא לזוות בעלמא שכל אחד ואחד נוה לו לזוות מינו מזוות מין אחר: **על שלש מזות בן נח נהרג.** ואף על פי שננטווי בשבע אין נהרגין אלא על שלש כדפריש להו רב ששת דבשפיכות דמים כתיבא בדהיא דמו שפריס^[ט] וגלוי עריות וברכת השם כתיב גבי ישראל איש איש^[ט] ודרש'י להוי^[ט] לנרות את הכותים להיות במיתה כישראל: **בעצודם כוכבים נמי.** כתיב גבי מולך איש איש בקדושים תהיו: על

דכתיב יתשחת הארץ לפני האלהים ותנא רבי רבי ישמעאל בכל מקום שנא' ה^ה השחתה אינו אלא דבר ערוה ועבודת כוכבים דבר ערוה

שנא' ^בכי השחית כל בשר את דרכו עבודת כוכבים דכתיב ^גפן תשחיתון ועשיתם וגו' ואידך אורחיהיו דקא מגלי שפיכות דמים דכתיב ^דשופך דם האדם וגו' ואידך קטלייהו הוא דקמגלי גזל דכתיב ^הכירק עשב נתתי לכם את כל וא"ר לוי כירק עשב ולא כירק גנה ואידך ההוא למישרי בשר הוא דאתא אבר מן החי דכתיב ^ואך בשר בנפשו דמו לא תאכלו ואידך ההוא למישרי שרצים הוא דאתא סירוס דכתיב ^זשרצו בארץ ורבו בה ואידך לברכה בעלמא כלאים דכתיב ^חמהעוף למינהו ואידך ההוא לצותא בעלמא אמר רב יוסף אמרי בי רב על שלש מצות בן נח נהרג: גש"ר סימן: על גילוי עריות ועל שפיכות דמים ועל ברכת השם מתקיף לה רב ששת בשלמא שפיכות דמים דכתיב ^דשופך דם האדם וגו' אלא הנך מנא להו אי גמר משפיכות דמים אפילו כולוהו נמי אי משום דאיתרביאי ^טמאיש איש עבודת כוכבים נמי איתרבי ^ימאיש איש אלא אמר רב ששת אמרי בי רב על ארבע מצות בן נח נהרג ועל עבודת כוכבים בן נח נהרג והתניא ^אבעבודת כוכבים דברים שב"ד של ישראל ממיתין עליהן בן נח מוזהר עליהן אוהרה אין מיתה לא אמר רב נחמן בר יצחק אוהרה שלהן זו היא מיתתן רב הונא ורב יהודה וכולוהו תלמידי דרב אמרי ^אעל שבע מצות בן נח נהרג גלי רחמנא בחדא והוא הדין לכולוהו ועל הגזל בן נח נהרג והתניא ^אעל הגזל גנב וגזל וכן יפת תואר וכן כיוצא בהן יכותי בכותי וכותי בישראל אסור וישראל בכותי מותר ואם איתא ניתני חייב משום דקבעי למיתני ^אסיפא ישראל בכותי מותר תנא רישא אסור והא כל היכא דאית ליה חיובא מיתנא קתני דקתני רישא ^אעל שפיכות דמים כותי בכותי וכותי בישראל יחייב ישראל בכותי פטור התם היכי ליתני ליתני אסור ומותר והתניא ^איכותי ^אורועי בהמה דקה לא מעלין ולא מורידין כיוצא בו בגזל מאי היא אמר רב אחא בר יעקב לא נצרכה אלא לפועל בכרם פועל בכרם אימת אי בשעת גמר מלאכה התיירא הוא יאי לאו בשעת גמר מלאכה גזל מעליא הוא אלא אמר רב פפא לא נצרכה יאלא לפחות משוה פרוטה אי הכי כותי בישראל אסור הא ^אבר מחילה הוא נהי דבתר הכי מחיל ליה צערא בשעתיה מי לית ליה כותי בכותי כיוצא בהן כיון ^אדלאו בני מחילה נינהו גזל מעליא הוא אלא אמר רב אחא בריה דרב איקא לא נצרכה אלא ה"לכובש שכר שכיר כותי בכותי וכותי בישראל אסור ישראל בכותי מותר כיוצא ביפת תואר מאי היא ^אכי אתא רב דימי א"ר אלעזר א"ר חנינא ^אבן נח שייחד שפחה לעבדו ובא עליה נהרג עליה כיוצא בו דשפיכות דמים לא תניא אמר אבבי אי משכחת דתניא רבי יונתן בן שאול היא דתניא ^ארבי יונתן בן שאול אומר ירודף אחר חבירו להורגו ויכול להצילו באחד מאבדיו ולא הציל נהרג

- ותשחת הארץ לפני האלהים ותמלא הארץ חמס:
- ויקרא אלהים את הארץ והנה נשחיתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ:
- פן תשחיתון ועשיתם להם פסל תמונת כל קמל תבנית זכר או נקבה:
- שפך דם האדם באדם דמו ישפך כי בצלם אלהים עשה את האדם:
- כל רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה כירק עשב נתתי לכם את כל:
- אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו:
- ואתם פרו ורבו שרצו בארץ ורבו בה:
- מהעוף למינהו ונמן הבהמה למינה מכל רמש האדמה למינהו שנים מכל יבאו אליך להחיות:
- איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה אני יי: ויקרא יח ואל בני ישראל תדבר לאמור איש איש כי יקלל אלקיו ונקא חטאו:
- ויקרא כד טו ואל בני ישראל תאמר איש איש מבני ישראל ומן הגר הגר בישראל אשר יתן מזרעו למולך מות יומת עם הארץ ויגמלו באבן:

עין משפט
גד מצוה

פח א מ"י פ"ט מהל' מלכים הלכה יד סמג עשן קצב:
פח ב מ"י שם הלכה ט:
צ ד מ"י שם הלכה ד:
צא ד מ"י פ"ב מהלכות רוצח הלכה יא סמג לאוין קסג:
צב ה מ"י פ"י מהלכות עבוי"ס הלכה א ופ"ד מהלכות רוצח הלכה יא סמג לאוין קסג טור שו"ע י"ד סימן קנח סעיף א וטושי"ע חו"מ סימן סכה סעיף ה:
צג ו ז ח מ"י פ"ט מהל' מלכים הלכה ט:
צד ט מ"י שם הלכה ח:
צה י מ"י שם הל'ד:

תורה אור השלם

- ותשחת הארץ לפני האלהים ותמלא הארץ חמס:
- ויקרא אלהים את הארץ והנה נשחיתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ:
- פן תשחיתון ועשיתם להם פסל תמונת כל קמל תבנית זכר או נקבה:
- שפך דם האדם באדם דמו ישפך כי בצלם אלהים עשה את האדם:
- כל רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה כירק עשב נתתי לכם את כל:
- אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו:
- ואתם פרו ורבו שרצו בארץ ורבו בה:
- מהעוף למינהו ונמן הבהמה למינה מכל רמש האדמה למינהו שנים מכל יבאו אליך להחיות:
- איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה אני יי: ויקרא יח ואל בני ישראל תדבר לאמור איש איש כי יקלל אלקיו ונקא חטאו:
- ויקרא כד טו ואל בני ישראל תאמר איש איש מבני ישראל ומן הגר הגר בישראל אשר יתן מזרעו למלך מות יומת עם הארץ ויגמלו באבן:

ויקרא כ ב